

Amsterdam, 30 november 2017

Via consultatiesite

Ter attentie van:

Ministerie van Justitie en Veiligheid

Position Paper

van de

Nederlandse Vereniging van Leasemaatschappijen (NVL)

inzake

**het voorstel tot wijziging van de Faillissementswet in verband met de invoering van de
mogelijkheid tot homologatie van een onderhands akkoord om een dreigend
faillissement af te wenden**

**(Wet homologatie onderhands akkoord ter voorkoming van
faillissement)**

versie 5 september 2017

(het "Voorstel")

1. Inleiding

Over de NVL

De NVL behartigt sinds 1972 de belangen van de algemene leasemaatschappijen in Nederland. Deze leasemaatschappijen houden zich bezig met zogenoemde 'equipment lease'. Zij (ver)leasen objecten als trucks en trailers, kranen, bussen, grondverzetmachines, industriële machines in de metaal-, hout- en kunststofverwerkende industrie, drukmachines, kopieermachines, computers en ICT-oplossingen, inclusief software. De leden van de NVL bestrijken ruim 95% van de totale equipment lease markt in Nederland.

Over het belang van leasing in Nederland, in het bijzonder voor het MKB

De equipment leasing markt in Nederland was in 2016 goed voor een nieuw volume aan leasecontracten van €5,5 miljard euro. Van dit bedrag wordt 84% gerealiseerd bij MKB bedrijven. Hiermee is leasing, na bankfinanciering, veruit de tweede belangrijkste externe financier van het MKB. Leasing biedt MKB bedrijven een stevige ondersteuning bij het doen van investeringen in bedrijfsmiddelen, onder meer door 100% financiering aan te bieden van de waarde van het object, waardoor het bedrijf geen (eigen) werkkapitaal hoeft aan te wenden.

2. Samenvatting van het standpunt van de NVL ten aanzien van het Voorstel

Algemeen

Hoewel de NVL oog heeft voor redenen om te komen tot een wettelijke regeling voor sanering van schulden buiten faillissement, ziet de NVL ernstige gebreken in het Voorstel. Naar de mening van de NVL zal de invoering van het Voorstel daarom naar alle waarschijnlijkheid niet te onderschatten gevolgen hebben voor het klimaat van leasing in Nederland. Dit betekent dat naar de stellige overtuiging van de NVL de invoering van het voorstel negatieve gevolgen zal hebben voor de beschikbaarheid van leasing voor het MKB. Dit zal tot ongewenste situaties leiden omdat leningen van banken voor het MKB geen geschikt substituut vormen voor het dalende aanbod van leasing in Nederland. Verder zullen door de onzekerheden die ontstaan ten aanzien van het onderpand van leasegevers (de objecten en de derde-zekerheden), de kosten voor lease stijgen. Specifiek voor de aan banken gerelateerde leasemaatschappijen geldt in dit verband dat zij conform de wettelijke eisen van centrale banken een verhoogd risicokapitaal zullen moeten aanhouden, iets wat in de risico-opslag moet worden doorberekend.

Concreet

De NVL meent daarom dat leasing in het Voorstel moet worden uitgezonderd van het toepassingsbereik (zie par. 3). Als de mening van de NVL dat leasing buiten het toepassingsbereik dient te vallen niet wordt gevolgd, dan moet in ieder geval veel beter worden onderbouwd waarom leaseovereenkomsten - anders dan arbeidsovereenkomsten - wèl onder het toepassingsbereik van het Voorstel zouden moeten vallen. Verder moet dan concreet worden aangegeven wat de te verwachten negatieve gevolgen hiervan zijn voor de financiering van het bedrijfsleven, in het bijzonder het MKB. Als de mening van de NVL dat leasing buiten het toepassingsbereik dient te vallen niet wordt gevolgd, dan dient het Voorstel op de in deze *position paper* aangegeven punten ingrijpend te worden aangepast ten einde de negatieve gevolgen voor met name het MKB door de te verwachten afname van het leaseaanbod in Nederland te mitigeren (zie par. 4).

3. Toepassingsbereik van het Voorstel

Leasing net zo essentieel voor het bedrijfsleven en de (voortgezette) bedrijfsvoering als de factor arbeid

De NVL heeft in haar publieke *position paper* van 13 november 2014 over het toen ter consultatie voorgelegde voorstel ("WCO II") bepleit dat leaseovereenkomsten (huur(koop)overeenkomsten met betrekking tot bedrijfsmiddelen) net als arbeidsovereenkomsten buiten de werkingssfeer van WCO II moeten blijven. Dit wordt gerechtvaardigd door het grote belang van deze vorm van financiering voor het Nederlandse bedrijfsleven. De NVL huldigt deze mening nog steeds. In de concept MvT zijn geen overtuigende argumenten opgenomen waarom deze mening niet wordt gevolgd. De NVL meent dat voor leaseovereenkomsten een vergelijkbare regeling opgenomen dient te worden als die voor rechten van werknemers in dienst van de schuldenaar die voortvloeien uit een arbeidsovereenkomst (art. 369 lid 9 Voorstel). Dit sluit ook aan bij het mechanisme (en de balans) neergelegd in de artt. 39 (huurovereenkomsten) en art. 40 Fw. (arbeidsovereenkomsten). In de concept MvT bij het Voorstel wordt niet toegelicht waarom het Voorstel waar mogelijk probeert aan te sluiten bij het gewone faillissement, maar dat toch niet is gekozen om dit mechanisme van artt. 39 en 40 Fw over te nemen voor leasing (of wat de motieven zijn om dit juist niet over te nemen). Voor arbeidsovereenkomsten (voor het faillissement

geregeld in art. 40 Fw) is in het Voorstel een *carve-out* opgenomen (lid 9 van art. 369 Voorstel) maar er is geen enkele rechtvaardiging om niet ook huurovereenkomsten (voor het faillissement geregeld in art. 39 Fw) in die *carve-out* op te nemen. De NVL meent dat het Voorstel niet van toepassing dient te zijn op leaseovereenkomsten.

Inclusie is niet effectief en heeft negatieve effecten

Wanneer leasing is uitgezonderd, laat dat onverlet dat leasemaatschappijen in de praktijk actief zullen kunnen meewerken aan sanering buiten faillissement; net zoals ook betrokken werknemers onder omstandigheden bereid zullen zijn om bij te dragen aan een saneringsakkoord. Dat gebeurt ook nu regelmatig en er is geen geval bekend waarbij een leasegever misbruik van recht gemaakt heeft door niet mee te werken aan redelijke saneringsvoorstellen. Er is geen bestaand probleem dat door de inclusie van leasegevers in het Voorstel moet worden opgelost en deze inclusie is daarom ook niet effectief maar zinledig. De NVL is graag bereid dit standpunt nader toe te lichten.

Voorlopige uitzondering tot onderzoek naar effectiviteit en effecten is afgerond

Als een keuze wordt gemaakt om leaseovereenkomsten binnen het toepassingsbereik van het Voorstel te houden, dan moet dat gebaseerd zijn op gedegen empirisch onderzoek. Dergelijk onderzoek ontbreekt op dit moment terwijl de NVL daarentegen aannemelijk kan maken dat het Voorstel naar alle waarschijnlijkheid niet te onderschatten negatieve gevolgen zal hebben voor het klimaat van leasing in Nederland. De NVL is van mening dat leasing in ieder geval buiten het toepassingsbereik van het Voorstel moet blijven zolang gedegen onafhankelijk onderzoek niet is gestart en de resultaten van een dergelijk onderzoek niet beschikbaar zijn.

Conclusie

Naar het oordeel van de NVL zou lid 9 van art. 369 (Toepassingsbereik) in die zin moeten worden aangevuld dat ook leasing is uitgesloten. In ieder geval moet leasing uitgezonderd zijn zolang er geen resultaten zijn van onderzoek naar effectiviteit en nadelige gevolgen van de toepassing van het Voorstel op leaseverhoudingen.

4. Overige inhoudelijke bezwaren van de NVL tegen het Voorstel

Overzicht inhoudelijke bezwaren tegen het Voorstel

De grootste bezwaren heeft de NVL tegen:

1. de voorgestelde regeling ten aanzien van wederkerige overeenkomsten die een wettelijke basis vormt voor wat wel “contractdoorbraak” wordt genoemd, namelijk eenzijdige wijziging of beëindiging van contracten door de schuldenaar met steun van de rechter (art. 372 Voorstel)
2. de summiere regeling van de indeling in klassen en het gebrek aan goede richtlijnen voor deze indeling in de concept MvT (art. 373 Voorstel) en de onmogelijkheid voor schuldeisers tijdig op te komen tegen een verkeerde indeling in klassen (art. 376 Voorstel)
3. het feit dat regeling van de contractdoorbraak en van het akkoord kan worden aangewend om slechts een geselecteerd aantal contracten of schulden te saneren
4. het feit dat het Voorstel niet voor alle gevallen een solide mogelijkheid biedt aan een of meer lijdelijk betrokken schuldeisers om benoeming van een deskundige of een toezichthouder te verzoeken (artt. 370, 371 en 377 Voorstel)

5. de regeling over de positie van borgen, derden en medeschuldenaren (art. 370 lid 2 Voorstel)
6. het voorgestelde pauliana-artikel dat in voor leasemaatschappijen negatieve zin afwijkt van het in WCO II voorgestelde artikel (art. 42a Fw nieuw).

De inhoudelijk bezwaren van de NVL tegen het Voorstel worden hierna toegelicht.

4.1 Eenzijdige contractdoorbraak (art. 372 Voorstel)

Deze regeling geeft de schuldenaar een grote prikkel om buiten faillissement en zonder externe toezichthouder of externe toets zijn verplichtingen uit contractuele verhoudingen te verlichten dan wel het contract als geheel eenzijdig vroegtijdig te beëindigen. In het laatste geval zal de schuldenaar zijn schadevergoedingsplicht die daardoor ontstaat ten opzichte van de contractuele wederpartij verlichten door het aanbieden van een akkoord dat via homologatie tegen de wil van de schuldeiser kan worden doorgedrukt. Aldus wordt een wettelijke basis gecreëerd voor contractbreuk, ook wel 'contractdoorbraak' genoemd. Hier schiet de wensgedachte om rechtspersonen die falende ondernemingen voeren in stand te houden door middel van het voorkomen van faillissementen, te ver door.

Noot: in de concept wettekst wordt voor de toepassing van de regeling aanknopng gezocht bij de term wederkerige overeenkomst. In de MvT wordt expliciet gemaakt dat bij deze regeling gedacht moet worden aan leaseovereenkomsten. Goede nota moet worden genomen van het feit dat een leaseovereenkomst geen bijzondere overeenkomst is in de zin van Boek 7 BW. De term "leaseovereenkomsten" is geen wetsbegrip. Er worden "leaseovereenkomsten" gesloten met zeer verschillende kenmerken en onder verschillende benamingen, zoals bijvoorbeeld operationele leaseovereenkomsten, financiële leaseovereenkomsten en pandleaseovereenkomsten. Soms neigen dergelijke overeenkomsten naar een huurovereenkomst of een goederenkrediet ("huurkoop"), maar soms ook weer is er een belangrijk service-element. Bijna altijd zijn het gemengde en complexe contracten. Het Voorstel is onvoldoende specifiek en dit zal tot vele rechtszaken aanleiding kunnen geven.

De bezwaren die de NVL tegen de regeling van contractdoorbraak in het Voorstel heeft, zijn de volgende:

- Een goede toelichting over nut en noodzaak en de beoogde doelen van de regeling ontbreekt en er is geen verwijzing naar empirisch onderzoek waaruit zou moeten blijken dat (i) een regeling van contractdoorbraak zoals opgenomen in het Voorstel effectief zal zijn en (ii) wat de te verwachten (negatieve) effecten van invoering van deze regeling zullen zijn;
- De regeling voor contractdoorbraak kan door de schuldenaar kennelijk los van het aanbieden van een akkoord worden ingezet tegen een contractuele wederpartij; het enkele feit dat de schuldenaar voorziet dat hij zijn opeisbare schulden niet meer zal kunnen voldoen maakt het mogelijk gebruik te maken van deze route; onduidelijk hoe deze regeling zich verhoudt tot artt. 6:248/6:258 BW; deze regeling behoort dan ook niet in dit Voorstel en ook niet in de Faillissementswet thuis;
- De regeling voor contractdoorbraak is veel te ruim van opzet: de NVL heeft bezwaar tegen (i) het feit dat financiële verplichtingen in de toekomst kunnen worden verkort, en (ii) het

feit dat contractdoorbraak ook voor allerlei niet-financiële afspraken kan worden opgedrongen;

- De regeling kan worden ingezet tegen één contractuele wederpartij of een kleine groep (“cherry picking”), terwijl de andere schuldeisers, zelfs indien deze geacht kunnen worden tot dezelfde klasse te behoren (omdat er bijvoorbeeld gelijksoortige duurovereenkomsten mee zijn gesloten), buiten schot kunnen blijven;
- De regeling biedt verdere mogelijkheden voor de schuldenaar om aan ‘cherry picking’ te doen, namelijk de schuldenaar kan zelf selecteren welke contracten wel en welke contracten niet langs deze weg opengebroken zouden moeten worden;
- De regeling voor contractdoorbraak is te summier over de schadevergoeding na een ‘372’-beëindiging, en in het bijzonder hoe deze precies moet worden vastgesteld; uit de MvT kan worden afgeleid dat dan de schade moet worden vastgesteld conform de artt. 6:95-110 BW; onduidelijk is verder of de verwijzing naar het BW dwingendrechtelijk werkt en dus of dit betekent dat bepalingen die leasemaatschappijen opnemen in de leaseovereenkomst voor tussentijdse beëindiging hun werking verliezen; onduidelijk is ook in een akkoord vervolgens zowel deze schadevergoeding als ook de tot het moment van aanbieden van het akkoord opgebouwde verplichtingen kunnen worden verkort.
- De regeling voor contractdoorbraak is onvoldragen op procedureel gebied en waarborgen rond rechtsbescherming ontbreken: hoe zit het met stemmen in klassen hier? kan dit los van een akkoord ingezet worden? wanneer is een beroep op de rechter mogelijk?

Algemeen

De NVL meent dat uitgangspunt moet zijn dat toekomstige verplichtingen die voortvloeien uit leaseovereenkomsten (van welke aard en onder welke benaming dan ook) onaangetast moeten blijven. Leaseovereenkomsten worden gesloten om ondernemers in staat te stellen om *gebruik* te maken van bedrijfsmiddelen. Het gebruik daarvan is in de bedrijfsprocessen van ondernemers van doorslaggevend belang en draagt bij aan het economische succes van ondernemers. Er is sprake van langdurige overeenkomsten en het aanbieden daarvan geschiedt op basis van het vertrouwen dat de leasener gedurende de volledige vaste looptijd van de leaseovereenkomst zijn verplichtingen nakomt. Als daarover onzekerheid ontstaat dan zal dit vrijwel zeker tot uitdrukking komen in de commerciële voorwaarden waaronder leaseobjecten in gebruik worden gegeven. De NVL benadrukt dat de periodieke leaseprijs vooraf wordt vastgesteld op basis van een uitgebreide risico-analyse. Het risico dat de leasener deze zorgvuldig opgebouwde contractuele verhouding eenzijdig kan openbreken, zal leiden tot een flinke risico-opslag en dus een hogere leaseprijs. Dit heeft gevolgen voor de kosten van leasing aan het MKB en dus ook voor de mate van financiering in de vorm van een lease. Dit betekent niet dat MKB-ondernemers dan maar eenvoudigweg een banklening zullen nemen: aan de hand van onderzoek en statistisch materiaal kan aangetoond worden dat een MKB-onderneming vaak geen andere financieringsvorm dan lease wil of kan krijgen. Een banklening is aantoonbaar geen substituuut voor een lease.

Concreet

De NVL is van mening dat de regeling van contractdoorbraak in het Voorstel onaanvaardbare rechtsonzekerheid doet ontstaan. In vergelijking met andere leveranciers van zaken en diensten wordt het belang van leasemaatschappijen onevenredig geschaad. Een voorstel ex art. 372 zou nooit zonder een definitief akkoord mogelijk moeten zijn en een voorstel ex art. 372 zou integraal onderdeel moet zijn van een definitief aan te bieden akkoord (A). Deze regeling (als deze al van toepassing moet zijn op leaseovereenkomsten) moet beperkt worden tot opeisbare

verplichtingen die ten tijde van het aanbieden van een akkoord bestaan (B) en dan uitsluitend betrekking hebben op die contractuele verplichtingen die strikt financieel van aard zijn (C). Verder dient vanuit het oogpunt van rechtszekerheid de regeling van contractdoorbraak aanzienlijk aangescherpt te worden, zowel in materiele zin als vanuit het oogpunt van procedure en rechtsbescherming (D-F). Het Voorstel dient volgens de NVL daarom (vrij ingrijpend) aangepast te worden.

De bezwaren A-F tegen de regeling van contractdoorbraak worden hieronder toegelicht.

Geen voorstel tot contractdoorbraak ex art. 372 zonder een gelijktijdig aangeboden definitief akkoord ex art. 370 Voorstel

Uit het Voorstel lijkt te volgen dat het aanbieden van een akkoord en het aanbieden van een voorstel tot contractdoorbraak twee op zichzelf staande alternatieven zijn, die naar keuze van de schuldenaar elk apart of samen kunnen worden ingezet tegen schuldeisers.

Dit betekent dat het voorstel tot contractdoorbraak door de schuldenaar kan worden gedaan terwijl:

- er bij de schuldenaar geen enkele intentie bestaat om binnenkort een akkoord aan te bieden
- er nog geen akkoord in de maak is
- er nog geen akkoord is aangeboden
- er een akkoord is aangeboden dat nog niet is geaccepteerd
- er een akkoord is aangeboden dat nooit geaccepteerd zal worden
- er een akkoord is geaccepteerd dat nog niet is gehomologeerd, of
- er een akkoord is geaccepteerd dat nooit gehomologeerd zal worden.

Kennelijk wordt dit door de wetgever beoogd, want in het Voorstel is opgenomen dat een schadevergoedingsvordering die ontstaat door beëindiging van een wederkerige overeenkomst omdat de schuldeiser het contractdoorbraakvoorstel niet aanvaardt, verkort kan worden via de weg van een akkoord. De wetgever heeft dus de kennelijke wil om mogelijk te maken dat de schuldenaar (volgtijdig) eerst een contractdoorbraakvoorstel kan doen en daarna, nadat de betrokken contractspartijen duidelijk gemaakt hebben of ze dat voorstel al dan niet accepteren, een akkoord gereed kan maken en kan aanbieden.

***Noot:** mocht niet zijn beoogd deze regeling voor contractdoorbraak los te doen staan van de regeling voor het aanbieden van een akkoord, dan dient dit zowel in de wettekst als in de concept MvT verduidelijkt te worden. Verwarring ontstaat door het woordje 'ook' in lid 1 van art. 372. Het woordje 'kan' in lid 2 versterkt deze interpretatie. De MvT zwijgt over de volgtijdigheid.*

Het gevolg is dat een voorstel tot contractdoorbraak van de schuldenaar reeds kan ingrijpen op rechtsverhoudingen terwijl gesprekken over de nadere invulling van een akkoord tussen de schuldenaar en diens schuldeisers nog niet eens begonnen zijn of nog gaande zijn. Het akkoord is op zo'n moment in materiële zin nog niet stabiel. De NVL meent dat een voorstel ex art. 372 nooit zonder een aangeboden akkoord mogelijk mag zijn en dat het voorstel ex art. 372 integraal onderdeel moet zijn van het definitieve akkoord en als zodanig ook behandeld moet worden. De NVL meent verder (onverminderd het overig gestelde in deze *position paper*) dat de

leasemaatschappij als wederpartij van de schuldenaar pas gehouden kan zijn om zich uit te laten over een voorstel tot contractdoorbraak nadat het definitieve akkoord (overeenkomstig art. 378 lid 1 Voorstel) aan de stemgerechtigde schuldeisers en aandeelhouders is voorgelegd en integraal is geaccepteerd dan wel is gehomologeerd. Eerst op dat moment is de wederpartij van de schuldenaar in staat om op basis van volledige informatie een beslissing te nemen over de noodzaak en aanvaardbaarheid van het voorstel tot contractdoorbraak. Als een wederpartij eerder gehouden zou zijn om zich uit te laten over de aanvaardbaarheid van een voorstel tot wijziging, dan betekent dit dat die wederpartij daardoor in een ongelijkwaardige, slechtere positie ten opzichte van andere schuldeisers komt te verkeren. Daartoe bestaat geen rechtvaardiging. Praktisch betekent dit dat de schuldenaar in het definitieve akkoord tevens een voorziening dient te treffen voor de afwikkeling van de alternatieve schadevergoedingsvordering voor het geval de schuldenaar gebruik zal maken van het recht tot beëindiging van de wederkerige overeenkomst in verband met het niet aanvaarden van een voorstel tot wijziging daarvan door de contractuele wederpartij.

A. Bij contractdoorbraak dienen toekomstige verplichtingen uit leaseovereenkomsten onaangetast te blijven

Onder de regeling van contractdoorbraak in het Voorstel wordt een leasemaatschappij in feite een keuzemogelijkheid gegeven, namelijk: het aanvaarden van een voorstel tot wijziging van de leaseovereenkomst óf het risico nemen dat deze wordt beëindigd en dat een schadevergoedingsvordering wordt gesaneerd via een aan te bieden akkoord. De NVL meent dat leasemaatschappijen daardoor voor het blok gezet worden. Het is immers goed voorstelbaar dat in de praktijk zal blijken dat het alternatieve scenario van een te saneren schadevergoedingsvordering dusdanig is, dat er geen sprake is van een reële keuzemogelijkheid. De schuldenaar kan de leasemaatschappij zo een onredelijk lage maandtermijn voor de toekomst opdringen, omdat beëindiging dusdanig veel schade zal veroorzaken dat de leasemaatschappij zich genoodzaakt ziet genoeg te nemen met het wijzigingsvoorstel. Denk daarbij aan de kosten bij beëindiging van demontage, afvoer en remarketing van het object en de afschrijving ineens van de kosten van installatie, operationeel maken, training van personeel etc. Hierdoor wordt de leasemaatschappij gedwongen om een veel slechtere positie te aanvaarden dan leveranciers van zaken en diensten die na een homologatie nieuwe overeenkomsten aangaan met de schuldenaar (bijvoorbeeld ter vervanging van objecten die eerder waren geleased maar waarvan de leaseovereenkomsten ex art. 372 zijn geëindigd). De schuldenaar zal na homologatie van het akkoord merken dat een redelijk handelende wederpartij enkel bereid zal zijn leaseovereenkomsten aan te gaan als de reguliere marktprijs uitgangspunt is. Het is goed mogelijk dat zich een situatie voordoet waarin de schuldenaar na homologatie nieuwe leaseovereenkomsten zal moeten sluiten om vergelijkbare objecten in gebruik te kunnen krijgen en dat de dan te betalen leasetermijnen veel hoger blijken te zijn dan de in een wijzigingsvoorstel van de schuldenaar aangeboden leasetermijn die de zittende leasemaatschappij heeft moeten accepteren omdat hij voor het blok werd gezet. Er bestaat geen enkele rechtvaardiging om van leasemaatschappijen die al een contractrelatie hebben met de schuldenaar te verlangen dat zij in de toekomst objecten in gebruik moeten blijven geven beneden de voorheen overeengekomen marktprijs. In vergelijking met andere leveranciers van zaken en diensten wordt het belang van leasemaatschappijen onevenredig geschaad. De schuldenaar en zijn stakeholders (waaronder de andere schuldeisers betrokken bij een akkoord die 'slechts' een afslag op hun opeisbare vordering hebben geaccepteerd of hoeven te dulden) wordt een voordeel toegekend waar geen enkele rechtvaardigingsgrond voor bestaat.

Kortom, de NVL vreest dat het Voorstel er toe bijdraagt dat leasemaatschappijen in de toekomst objecten in gebruik moeten blijven geven tegen niet-marktconforme voorwaarden. De NVL meent dat in de regeling ieder evenwicht tussen de schuldenaar die een contractdoorbraakvoorstel kan doen en een akkoord kan aanbieden (en afdwingen met behulp van de rechter) en een leasemaatschappij afwezig is. De NVL vreest dat in de praktijk leasemeners veelvuldig gebruik zullen maken van dit nieuwe instrumentarium dat de wetgever beschikbaar heeft gesteld, dat dit zal leiden tot onevenredig zware saneringsvoorstellen die door de leasemaatschappij nauwelijks te ontlopen zijn omdat het alternatief (beëindiging van de relatie) nog veel slechter uitpakt voor de leasemaatschappij.

Samenvattend: de regeling biedt weliswaar de leasemaatschappij de mogelijkheid om een voorstel tot een voor de leasegever onaanvaardbare verkorting van toekomstige financiële verplichtingen van de hand te wijzen maar dit biedt veel te weinig tegenwicht. In de praktijk is het verre van ondenkbeeldig dat leasemaatschappijen in deze gevallen in een weinig benijdenswaardige positie geraken omdat de gevolgen van beëindiging, zeker indien de conform het Burgerlijk Wetboek bepaalde schadevergoeding ook weer wordt verkort, zo danig ernstig zijn dat leasemaatschappijen geen goed alternatief hebben dan het accepteren van een (subjectief onaanvaardbaar en wellicht zelfs objectief ongerechtvaardigd) voorstel tot contractdoorbraak. Anders gezegd: door de wetgever wordt de leasegever tot een 'sitting duck' gemaakt. Het is naïef te veronderstellen dat dit geen gevolgen zal hebben voor de *appetite* van leasemaatschappijen om in Nederland leases te verstrekken aan andere dan buitengewoon solide partijen. De NVL meent dan ook dat toekomstige financiële verplichtingen uit leaseovereenkomsten buiten het bereik van de voorgestelde regeling behoren te blijven.

B. Bij contractdoorbraak dienen niet-financiële verplichtingen uit leaseovereenkomsten onaangetast te blijven

De regeling van contractdoorbraak in het Voorstel houdt in dat een schuldenaar een wederpartij met wie hij een wederkerige overeenkomst heeft gesloten, een voorstel kan doen 'tot wijziging van die overeenkomst' (art. 372 lid 1). Het Voorstel bevat geen enkele beperking of aanwijzing ten aanzien van de inhoud van de door de schuldenaar voor te stellen contractswijziging. De schuldenaar wordt daarin door de wetgever geheel vrij gelaten.

De NVL wijst er op dat leaseovereenkomsten, naast financiële afspraken, vrijwel altijd concrete beperkingen ten aanzien van het gebruik van het leaseobject bevatten, zoals bijvoorbeeld een verbod tot het in gebruik geven aan een ander, een verbod om het object buiten Nederland te gebruiken of een afspraak over het maximaal aantal gebruiksuren van machines. Verder kennen de contracten bijvoorbeeld afnameverplichtingen of verplichtingen rond onderhoud, verduurzaming, verzekering en remarketing. In het huidig tijdsgewricht met een golf van aandacht voor 3-D printers en robotisering (meestal in de vorm van een lease in gebruik genomen), artificieel intelligence (software lease) en de *internet of things*, zullen dergelijke verplichtingen alleen maar in veelvoud en complexiteit toenemen. Al deze niet-financiële afspraken beogen de leasegever te beschermen en de waarde van het object te behouden en in het vertrouwen dat deze belangrijke afspraken geldig zijn en blijven worden leases verstrekt. Door het Voorstel wordt dit vertrouwen op losse schroeven gezet. Opnieuw kan gezegd worden dat het naïef is te veronderstellen dat de rechtsonzekerheid die het Voorstel doet ontstaan in de praktijk zonder gevolgen zal blijven.

Er bestaat ook geen rechtvaardiging om een schuldenaar die zijn financiële problemen wenst op te lossen, tevens de mogelijkheid te bieden om andersoortige afspraken onderwerp te maken van zijn gewenste financiële herstructurering. Dat vormt een onaanvaardbaar grote inbreuk op de belangen van de leasegever als contractuele wederpartij.

Samenvattend: de NVL meent dat een voorstel tot wijziging van de inhoud van bestaande contracten uitsluitend de financiële betrekkingen tussen partijen behoort te raken. Andersoortige afspraken dienen onaangetast te blijven. Het niet-instemmen met een wijziging van dergelijke andersoortige afspraken mag geen grond zijn voor de schuldenaar om dan de gehele overeenkomst te beëindigen (en het recht op schadevergoeding via een akkoord te verkorten).

C. Geen “cherry picking” bij een voorstel voor contractdoorbraak; nuancering van art. 372 lid 3 Voorstel noodzakelijk

In de praktijk sluit een schuldenaar meestal meerdere leaseovereenkomsten voor verschillende objecten met dezelfde leasemaatschappij, bijv. op basis van een daartoe strekkende raamovereenkomst. Vaak is er sprake van een mix van leaseovereenkomsten (bijvoorbeeld operationele en financiële leaseovereenkomsten) die is afgestemd op de specifieke behoefte van de leasener met betrekking tot het gebruik van de verschillende leaseobjecten, en waarbij de leasevoorwaarden afhankelijk kunnen zijn van de totale commerciële relatie tussen partijen en van het moment waarop de individuele leaseverhouding is gestart. Het is dus eenvoudig voorstelbaar dat zich situaties zullen voordoen waarin de schuldenaar als leasener gebruik wenst te maken van het recht om jegens dezelfde leasegever bepaalde leaseovereenkomsten te wijzigen (en bij een tegengeluid van deze wederpartij: te doen beëindigen) terwijl de schuldenaar andere (voor hem ‘goedkopere’) leaseovereenkomsten gecontinueerd wil zien. De NVL meent dat het onwenselijk is dat een leasemaatschappij met een dergelijke situatie geconfronteerd wordt. Hetzelfde geldt voor de schuldenaar die gelijksoortige objecten bij verschillende leasemaatschappijen heeft betrokken (hetgeen bijvoorbeeld bij autoverhuurbedrijven – die hun vloot voertuigen voor *short term rental* vaak door een opeenstapeling van individuele langlopende leasecontracten hebben opgebouwd - veelvuldig het geval is). Ook dan zou ‘cherry picking’ niet mogelijk mogen zijn.

Een effectief middel om ‘cherry picking’ te voorkomen kan wellicht zijn dat als de leasener de keuze maakt om één of meerdere wederkerige overeenkomsten te beëindigen in verband met het niet aanvaarden van een wijzigingsvoorstel, terwijl hij andere gelijksoortige overeenkomsten (met dezelfde wederpartij of een ander) in stand houdt, de wederpartij het spiegelbeeldig recht heeft om deze andere gelijksoortige overeenkomsten te beëindigen. Omdat het initiatief tot beëindiging van de (gedeeltelijke) relatie bij de schuldenaar ligt, meent de NVL dat de schuldenaar ook in dit geval schadeplichtig behoort te zijn jegens de wederpartij. Dit voorkomt dat de rechtsverhouding tussen de schuldenaar en de leasemaatschappij onnodig uit balans raakt.

Als één van de leaseovereenkomsten tussentijds beëindigd wordt langs deze nieuwe door de wet geschapen route, dan schaadt dat overigens ook het noodzakelijke vertrouwen tussen partijen hetgeen voor een leasemaatschappij op zich reden zal zijn om de gehele relatie te willen beëindigen. Art. 372 lid 3 Voorstel sluit nu algeheel uit dat een wederpartij een overeenkomst kan ontbinden in verband met het aanbieden van een akkoord of gebeurtenissen die daarmee rechtstreeks verband houden. De NVL meent dat dit te vergaand is voor de hierboven geschetste

gevallen. Als er meerdere leaseovereenkomsten met een schuldenaar zijn gesloten, dan behoort de leasemaatschappij de rechtsverhouding geheel te mogen beëindigen als de schuldenaar overgaat tot opzegging van één of meerdere wederkerige overeenkomsten. Bepalingen in leaseovereenkomsten die dit mogelijk maken, behoren niet buiten werking te worden gezet en art. 372 lid 3 Voorstel moet op dit punt worden genuanceerd.

D. Schulden ontstaan binnen de wettelijk verkorte opzegtermijn van drie maanden behoren onverkort te worden betaald

De regeling van contractdoorbraak in het Voorstel houdt in dat indien de wederpartij niet instemt met een voorstel tot wijziging van een wederkerige overeenkomst, de schuldenaar de overeenkomst tussentijds kan doen eindigen met inachtneming van een opzegtermijn die door wetsbepaling is gemaximeerd op drie maanden.

In het Voorstel wordt onvoldoende duidelijk gemaakt dat gedurende de opzegtermijn genoemd in lid 1 van art. 372, de (meestal maandelijkse) leasetermijnen onverkort dienen te worden doorbetaald. Dit spoort niet met het systeem van art. 39 Fw (waaraan de 3 maandentermijn is ontleend) op grond waarvan de huurtermijnen gedurende die wettelijk verkorte opzegtermijn van (eveneens) drie maanden boedelschuld is. Art. 372 dient op dit punt te worden aangevuld.

E. Verbetering waarborgen bij een voorstel voor contractdoorbraak; een "anti-embarrassment"-regeling ontbreekt

De voorspelling van de NVL is dat als het Voorstel op de punten genoemd in deze *position paper* niet wordt aangepast, de leasegevers veelvuldig de rechters in het land zullen opzoeken als zij ongevraagd betrokken worden in een dergelijke sanering. De regeling van contractdoorbraak bevat geen goede procedure (stemmen in klassen?; homologatie?) en geen goede rechtsgang voor de geraakte wederpartijen (maakt de schuldenaar misbruik van recht?; is sprake van 'cherry picking'? misclassificatie?). De voorgestelde geschillenprocedure van art. 376 Fw kan slechts geïnitieerd worden door de aanbieder van het akkoord. Omdat de contractdoorbraakregeling strikt gezien geen onderdeel van het akkoord is, wordt het door de schuldenaar gedane wijzigingsvoorstel op geen enkel moment getoetst door de rechter. Neem als voorbeeld het geval waarin een leasener een contractdoorbraakvoorstel neerlegt terwijl hij geen 'de schuldenaar in de zin van 370 lid 1' is (dat is: een schuldenaar die 'voorziet dat hij met het betalen van zijn opeisbare schulden niet kan voortgaan'). Omdat sprake is van wijzigingsvoorstel ex art. 372 wordt op geen enkel moment getoetst of de schuldenaar inderdaad 'pre-insolvent' is. In het akkoordtraject kan dat wel: ofwel op grond van de geschillenregeling (376 lid 1 sub a Fw) ofwel tijdens de homologatie (381 lid 3 Fw). Deze leasegever zou slechts in een afzonderlijke rechtsgang de opzegging kunnen proberen te verijdelen, bijvoorbeeld door te betogen dat de schuldenaar misbruik van zijn bevoegdheid maakt door vroegtijdig de leaseovereenkomsten te beëindigen. Van misbruik van recht door de schuldenaar lijkt sprake te zijn als aannemelijk is dat de leasegever in het wijzigingsvoorstel gedwongen wordt om een slechtere positie te aanvaarden dan leveranciers van zaken en diensten die na een homologatie overeenkomsten aangaan met de schuldenaar. Het is wrang te moeten constateren dat de norm uit het Payroll-arrest van de Hoge Raad in de toekomst tegen de schuldenaar zal moeten worden ingezet. Verder spijt het de NVL dat het Voorstel niet in een regeling voorziet dat als wederpartij die een verslechtering van zijn contract heeft moeten accepteren nadien ontdekt (i) dat de weergave van feiten door de schuldenaar destijds onwaar of onvolledig was of (ii) dat de onderneming van de schuldenaar in

de jaren direct na de aanpassing sterk winstgevend is geworden, aanspraak kan maken op een nadere vorm van schadevergoeding. In het kader van het wetgevingsprogramma Herijking Faillissementswet is deze suggestie voor innoverende wetgeving door de NVL goed gemotiveerd aangedragen.

Concreet

De NVL vraagt de wetgever aandacht te besteden aan de ontbrekende materiële en processuele waarborgen voor wederpartijen die zich geconfronteerd zien met een onredelijk wijzigingsvoorstel. Specifiek moet worden nagedacht over de introductie van een anti-embassament bepaling in het Voorstel, in ieder geval voor partijen die benadeeld zijn door de werking van de eenzijdige contractdoorbraak.

4.2 Klassenindeling (art. 373 Voorstel) en bezwaren daartegen

De NVL heeft in haar publieke *position paper* van 13 november 2014 (par. 3) bezwaren geuit over de toen voorgestelde regeling van klassenindeling. Het Voorstel komt aan deze bezwaren niet tegemoet. Het voorgestelde criterium voor de indelen in klassen is verschoven van schuldeisers met rechten “die redelijkerwijs als gelijkaardig moeten worden aangemerkt” (die komen in dezelfde klasse bij elkaar, aldus WCO II) naar schuldeisers die rechten hebben die “zo verschillend zijn dat van een vergelijkbare positie geen sprake kan zijn” (dan komen die in verschillende klassen, aldus het Voorstel). Leasemaatschappijen willen er zeker van zijn dat zij worden gezien als een klasse apart. Zij behoren niet ingedeeld te worden in een klasse van banken of in de klasse van leveranciers van machines of voorraden. Het indelen in klassen moet niet zonder sturing in de MvT aan de schuldenaar (die ook in het Voorstel nog steeds naar eigen inzicht met het wettelijk criterium aan de slag mag) of aan de rechter worden overgelaten. Internationaal zijn er voorbeelden bekend van verkeerde indeling in klassen. Zonder verduidelijking in de MvT zal dit in Nederland nodeloos procedures uitlokken. Verder wenst de NVL meer rechtsbescherming tegen een (dreigende) verkeerde indeling van klassen, en wel in een vroegtijdig stadium. Daarom moeten volgens de NVL ook schuldeisers een verzoek ex 376 Voorstel (geschillenregeling) kunnen doen. In het Voorstel heeft slechts de schuldenaar die bevoegdheid. Dit moet aangepast worden in het Voorstel.

4.3 Selectieve toepassing van de regeling rond de contractdoorbraak en het akkoord

Het Voorstel biedt de schuldenaar de ruimte om naar eigen inzicht een selectie te maken uit zijn schuldeisers en die te betrekken bij een voorstel tot contractdoorbraak of tot een verkorting van vorderingen door middel van een akkoord. Dat kan soms heel goed werken maar dit uitgangspunt van complete selectievrijheid bij de schuldenaar is naar het oordeel van de NVL veel te ruim. Om een voorbeeld te noemen: de schuldenaar wordt vertegenwoordigd door het bestuur en het bestuur kan ontslagen worden door de aandeelhouders. In de regel zal het bestuur dus niet snel de aandeelhouders selecteren om het pad dat het Voorstel opent mee te bewandelen. Sterker nog: in de regel zullen de aandeelhouders het bestuur op dit pad wijzen en wellicht zelfs mee helpen in de selectievraag welke vreemd vermogensverschaffers betrokken moeten worden in voorstel tot contractdoorbraak of tot een verkorting van vorderingen. Ook eigen adviseurs zullen actief worden om tot een optimale selectie te komen. Zo zal een leasener die nog lopende contacten heeft met de ene leasegever maar die een nieuwe samenwerkingsrelatie met een andere leasegever heeft of wil aangaan, op het idee kunnen komen om de oude leasegever te betrekken

in een voorstel en de andere niet. Het Voorstel is onvoldragen op dit punt. De NVL denkt graag mee over aanscherping van het Voorstel. Gedacht kan worden bijv. aan een norm dat een akkoord niet kan worden gehomologeerd als de schuldenaar niet een bepaald aantal van de schuldeisers met opeisbare vorderingen of een bepaald deel van zijn totale schuld bij het akkoord heeft betrokken.

4.4 Schuldeiserswaarborg door benoemen deskundige of toezichthouder (art. 370, 371 en 377 Voorstel)

Indien een schuldenaar een akkoord heeft aangeboden als bedoeld in artikel 370 Voorstel, kan de rechtbank op verzoek van de schuldenaar of ambtshalve zodanige bepalingen maken en voorzieningen treffen als zij ter beveiliging van de belangen van de schuldeisers of de aandeelhouders nodig oordeelt. Volgens de toelichting op deze bepaling kan die bescherming gestalte krijgen in de benoeming van een 'onafhankelijk deskundige'. Het spreekt voor zich dat de benoeming van een deskundige of toezichthouder in veel gevallen een gunstig effect zal hebben op de inhoudelijke kwaliteit van het aan te bieden akkoord, op de kwaliteit en voortgang van het proces, op de kans op geschillen die aan een rechter moeten worden voorgelegd en in het bijzonder op de acceptatiegraad van een aangeboden akkoord.

De NVL meent dat ook een schuldeiser, althans een groep van betrokken schuldeisers, de rechtbank moeten kunnen vragen benoeming van een expert. Voor zover de regeling van contractdoorbraak ook kan worden toegepast zonder dat een definitief akkoord is aangeboden, zouden ook de schuldeisers die zich geconfronteerd zien met een wijzigingsvoorstel om de benoeming van een deskundige moeten kunnen verzoeken. In al deze gevallen zou verder lid 3 van art. 371 van toepassing moeten zijn (inlichtingen- en medewerkingsplicht schuldenaar). Dit alles zal er toe leiden dat het akkoord inhoudelijk sterker is of wordt, waardoor natuurlijk ook de kans op acceptatie daarvan toeneemt.

4.5 Positie borgen etc. (art. 370 Voorstel)

De NVL meent dat het onaanvaardbaar is dat een door een schuldenaar aangeboden akkoord tevens kan voorzien in het wijzigen van rechten van schuldeisers jegens borgen, derden of medeschuldenaren. De daartoe strekkende regeling in art. 370 lid 2 Voorstel is wat de NVL betreft te verstrekkend.

In de huidige financiële praktijk komt het veelvuldig voor dat een financieel niet al te sterke partij door een leasegever toch als cliënt (leasener) wordt geaccepteerd enkel en alleen omdat een derde (in de regel gerelateerde) partij zekerheid verstrekt. Als deze derden-zekerheid langs de weg van een aangeboden (en in rechte vervolgens opgelegd) akkoord van de leasener kan verdampen, dan zal in dergelijke gevallen in de toekomst financiering in de vorm van een lease uitblijven.

Natuurlijk kan het zijn dat een dergelijke derde-zekerheidsverschaffer feitelijk insolvent wordt indien hij door zijn schuldeiser wordt aangesproken. In dat geval zal deze derde-zekerheidsverschaffer zelfstandig gebruik kunnen te maken van het recht om zijn schuldeisers een akkoord aan te bieden. De kans op insolventie van deze derde behoort niet meegenomen te worden in het akkoord van een ander. Als dat wordt toegestaan vindt er een ongerechtvaardigde achterstelling plaats in de verhoudingen tussen de onderlinge schuldeisers van die derde: deze

overige schuldeisers van die derde worden immers niet geraakt door dit door een ander aangeboden akkoord. Als een dergelijke derde insolvent is of dreigt te raken, dan dienen alle schuldeisers van deze partij bij te dragen aan de sanering van de financiële positie en dit behoort niet afgewenteld te worden op slechts één of een beperkte groep van schuldeiser(s).

4.6 Paulianaregeling (in het Voorstel voorgesteld art. 42a Fw nieuw)

In het voorgestelde 42a Fw wordt de vestiging van pand en hypotheekrechten gedurende de totstandkoming van akkoord vermoed niet paulianeus te zijn, indien deze zijn verstrekt voor een nieuwe geldlening met de bedoeling deze te gebruiken voor betalingen die voor de voorzetting van de door de schuldenaar gedreven onderneming redelijkerwijs noodzakelijk waren.

In de toelichting wordt verduidelijkt dat gedacht wordt aan zekerheidsverschaffing voor geldleningen die gebruikt zijn om “operationele betalingsverplichtingen – dat wil zeggen de betalingen die verband houden met de voortzetting van de bedrijfsvoering – te voldoen; dat wil zeggen dat de schuldenaar de lening zou gebruiken om betalingen te kunnen verrichten die noodzakelijk zouden zijn om zijn onderneming in de periode dat aan de totstandkoming van het akkoord zou worden gewerkt” voort te kunnen zetten.

De bescherming van art. 42a Fw moet volgens de NVL niet louter worden beperkt tot nieuwe geldleningen. Ook andere nieuwe financieringsvormen verdienen bescherming. Het door de leasemaatschappij verstrekte gebruiksrecht van objecten zorgt er immers voor dat de schuldenaar in staat blijft zijn gewone bedrijfsuitoefening – met gebruikmaking van de nieuw geleasede goederen – voort te zetten. Uitbreiding van dit artikel is aldus in lijn met de in de MvT uiteengezette ratio.

Verder merkt de NVL op dat de bescherming van art 42a Fw slechts zeer summier is: de zekerheidsverstrekking wordt vermoed niet paulianeus te zijn. De bewijslast wordt bij de curator neergelegd. De curator zou deze bewijslast ook zonder deze bepaling dragen. De NVL pleit ervoor een ruimere bescherming toe te kennen. De in WCO II voorgestelde regeling (“Rechtshandelingen strekkend tot het verschaffen van zekerheid of het geven van garantie voor schulden die ontstaan tussen het moment van aanbidding van een akkoord als bedoeld in artikel 368, eerste lid en het moment van sluiting van de stemming over het akkoord als bedoeld in artikel 372, eerste lid dan wel strekkend tot het uitbreiden van bestaande zekerheid tot zodanige schulden, kunnen niet met een beroep op het vorige artikel worden vernietigd”) biedt partijen die bereid zijn om de schuldenaar die in de gevarenzone verkeert te ondersteunen, de benodigde bescherming. De NVL is van mening dat de tekst van WCO II moet worden gekozen.

5. Afsluiting

Contractovergang door indeplaatsstelling ontbreekt in het Voorstel

In het verleden is vanuit de leasewereld (met steun van juristen) wel bepleit om de financierbaarheid van bedrijven die (bulk-)contracten hebben met bijv. abonnees of huurders van (geleasede) kopieerapparaten (vaak gemengde contracten met services), te stimuleren door wettelijke indeplaatsstelling mogelijk te maken. Het gaat dan om het (onder strikte omstandigheden) ‘overdraagbaar’ maken van contractportefeuilles (die dan daardoor beter financierbaar worden). Dit onderwerp (contractovergang door indeplaatsstelling) moet niet verward worden met hetgeen het Voorstel beoogt in art. 372 (eenzijdige contractdoorbraak). De

gedachte van indeplaatsstelling is een uitbreiding van de wettelijke regeling van 'koop breekt geen huur' naar bepaalde andersoortige contracten dan huur van roerende of onroerende zaken. Deze ingreep in de partijautonomie is (i) beperkt tot het vervangen van de contractuele wederpartij (de leverancier of dienstverlener), (ii) beperkt tot een bepaald soort duurcontracten, (iii) kan door de contractuele wederpartij geweigerd worden indien deze aannemelijk maakt dat deze contractsovergang in redelijkheid niet van hem kan worden verlangd (bijvoorbeeld als aannemelijk is dat de kwaliteit van dienstverlening minder zal zijn), en (iv) wordt gerechtvaardigd door het feit dat dit de financierbaarheid van contractportefeuilles mogelijk maakt en dus in het belang is van ondernemend Nederland terwijl de belangen van wederpartijen worden beschermd. Het spijt de NVL dat in de huidige voorstellen rond het wetgevingsprogramma Herijking Faillissementswet niet in een regeling voor contractsovergang door indeplaatsstelling voorzien terwijl de NVL in het kader van dat wetgevingsprogramma deze suggestie voor innoverende wetgeving goed gemotiveerd heeft aangedragen en heeft aangeboden hierover verder van gedachten te wisselen.

Openbaar maken *position paper*

De NVL heeft er geen bezwaar tegen als u deze *position paper* openbaar maakt. De NVL zal deze dit stuk zelf ook publiceren op haar website: www.nvl-lease.nl.

Nadere toelichting

De NVL draagt graag met de haar ter beschikking staande middelen bij aan de verdere discussie, zeker als leasing onderdeel is van een definitief wetsvoorstel. In dat kader staat zij er voor open om een nadere toelichting te geven op de positie van haar leden op het Voorstel en bij aanpassingen daarvan.

Hoogachtend,
Namens het Bestuur van de NVL

(get.) P.-J. Bentein, secretaris